

Welcome!

บทที่ 3

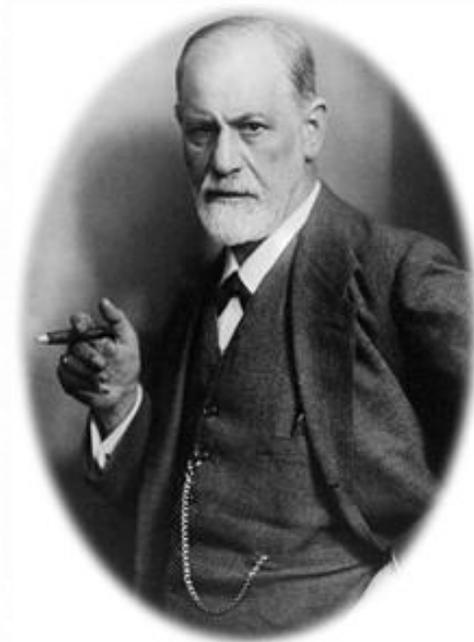
ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพ

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางจิต-เพศ ของซิกมันด์ ฟรอยด์
(Sigmund Freud' Psycho-sexual Development Theory)
2. ทฤษฎีพัฒนาการทางจิต-สังคมของอีริก อีริกสัน
(Erik Erikson's Psychosocial Development Theory)
3. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์
(Piaget' Cognitive Development Theory)
4. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก
(Kohlberg's Moral Development Theory)

ทฤษฎีพัฒนาการทางจิต-เพศ ของซิกมันด์ ฟรอยด์
(Sigmund Freud' Psycho-sexual Development Theory)

มนุษย์มีแรงขับทางเพศซึ่งเป็นแรงขับตามสัญชาตญาณ ที่มีลักษณะเป็นพลังงานเรียกว่า “**ลิบิโด**” (**Libido**) ซึ่งเป็นแรงขับที่ไปกระตุ้นบริเวณต่าง ๆ ของร่างกาย อันได้แก่ บริเวณปาก บริเวณทวารหนัก และ บริเวณอวัยวะเพศ บริเวณของร่างกายที่มีพลังลิบิโดไปอยู่จะเรียกว่าบริเวณ **อีโรจีเนียส (Erogenous Zone)** ซึ่งเป็นบริเวณที่มีความไวต่อความรู้สึกในการตอบสนอง โดยบริเวณนี้จะเปลี่ยนไปตามช่วงอายุของบุคคล และเมื่อบริเวณนั้นๆได้รับการตอบสนองจะส่งผลให้คนเกิดความสุขความพึงพอใจ

ถ้าหากได้รับการตอบสนองที่ไม่เหมาะสมก็จะทำให้เกิดการติดตรึง (Fixation) อยู่กับการแสวงหาความพึงพอใจในขั้นนั้น

พัฒนาการบุคลิกภาพ
5 ขั้น

1. ขั้นปาก (oral stage)

2. ขั้นทวารหนัก (anal stage)

3. ขั้นอวัยวะเพศ
(phallic or oedipal stage)

4. ขั้นแฝงหรือขั้นพัก
(latency stage)

5. ขั้นสนใจเพศตรงข้าม (genital stage)

1. ขั้นปาก (oral stage)

ตั้งแต่แรกเกิดถึงประมาณ 1-2 ปี ความสุขของเด็กจะอยู่ที่การใช้ปาก ดูด อม กัด ทะ เช่น ดูดนม กัดแทะของเล่น ดูดนิ้ว เล่นน้ำลาย และทำเสียงต่าง ๆ หากเด็กได้รับการตอบสนองทางปากอย่างเหมาะสม เมื่อโตขึ้นก็จะมีบุคลิกภาพที่เป็นปกติ

ถ้าถูกขัดขวางจะเกิดการติดตรึงอยู่ที่ขั้นปาก (ORAL FIXATION) เมื่อโตขึ้นจะแสดงพฤติกรรมชดเชย เช่น การพูดมาก ชอบนินทา ชอบกินจุบกินจิบ ชอบสูบบุหรี่ ขี้บ่น ชอบพูดจาถากถาง เหน็บแนมเสียดสีผู้อื่น ฯลฯ (บุคลิกภาพแบบ ORAL PERSONALITY)

2. ขั้นทวารหนัก (anal stage)

ช่วงอายุ 2-3 ปี ระยะเวลาความสุขและความพึงพอใจของเด็กอยู่ที่การที่เขาสามารถบังคับการขับถ่ายของตนเองได้ นั่นคือ เด็กสามารถกลั้นไว้เมื่อไม่อยากขับถ่ายและปล่อยออกยามที่ตนต้องการ การฝึกการขับถ่ายควรทำค่อยเป็นค่อยไปด้วยความอ่อนโยนไม่บังคับ เด็กก็จะมี ความพึงพอใจ เมื่อโตขึ้นก็จะมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม

ถ้าผู้ใหญ่เข้มงวดในการขับถ่ายมากเกินไป จะส่งผลให้เด็กเกิดการติดตรึงในขั้นทวารหนัก (ANAL FIXATION) เมื่อโตขึ้นจะเป็นคนที่ รักความสะอาดมาก พิถีพิถันมาก ควบคุมตัวเองจนเกินไป ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่แบ่งปัน เกรงคราญ เป็นคนเจ้าระเบียบมาก หรือตรงข้าม เช่น สกปรก สุรุ่ยสุร่าย ไม่มีระเบียบ ต่อด้านกฎระเบียบ เป็นต้น

3. ขั้นอวัยวะเพศ (phallic stage)

อายุระหว่าง 3-5 ปี เด็กจะมีความพึงพอใจกับการได้สัมผัสจับต้องอวัยวะเพศของตนเองเนื่องจากความอยากรู้อยากเห็น สนใจในความแตกต่างระหว่างเพศชาย-หญิง และเลียนแบบพฤติกรรมของพ่อแม่ เด็กชายรักแม่เกลียดพ่อ เด็กหญิงรักพ่อเกลียดแม่ อิจฉาพ่อแม่ที่เป็นเพศเดียวกับตน ซึ่งเป็นภาวะผูกพันกับพ่อแม่ที่เป็นเพศตรงข้ามกับตน จนเกิด “ปม” (COMPLEX) ในใจ

ชาย = ปมออดิปุส (OEDIPUS COMPLEX)

หญิง = ปมอิเล็คตรา (ELECTRA COMPLEX)

เด็กสนใจและซักถามเกี่ยวกับเรื่องเพศ หากผู้ใหญ่ไม่เข้าใจไปตำหนิว่ากล่าวหรือลงโทษเด็ก ทำให้เด็กเกิดความกลัวและรู้สึกผิด ส่งผลให้เด็กเกิดการติดตรึงอยู่ที่ขั้นอวัยวะเพศ (Phallic Fixation) เมื่อโตขึ้นเด็กอาจมีพฤติกรรมชอบแสดงออกในเรื่องเพศ หมกมุ่นสนใจกับเรื่องเพศมากเกินไป หรือชอบพูดจาสองแง่สองง่าม

4. ขั้นแฝงหรือขั้นพัก (latency stage)

อายุ 6 -12 ปี ระยะเวลาจะเป็นระยะพัก ความสนใจในเรื่องเพศจึงลดความสำคัญลง ทำให้ในระยะนี้ไม่มีบริเวณใดของร่างกายที่เป็นบริเวณแห่งความสุขและความพึงพอใจ เด็กจึงหันไปแสวงหาความพึงพอใจจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยเด็กเรียนรู้ที่จะปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ให้ความสนใจการเรียน เริ่มฝึกและพัฒนาทักษะต่าง ๆ สนใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามวัย เด็กจะเริ่มแสวงหาบทบาทที่เหมาะสมให้กับตนเอง ชอบเล่นในกลุ่มเพศเดียวกัน เล่นกีฬา เล่นเกม และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องใช้สติปัญญา

5. ขั้นสนใจเพศตรงข้าม (genital stage)

อายุ 12 ปีขึ้นไป บุคลิกภาพในขั้นนี้พัฒนามาตั้งแต่ขั้นอวัยวะเพศ (Phallic Stage) ดังนั้นพัฒนาการในระยะนี้จึงเป็นเพียงการพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อนำไปสู่การมีวุฒิภาวะทางเพศที่สมบูรณ์ คือ การมีความพร้อมในการสืบพันธุ์ เนื่องจากเด็กอยู่ในช่วงวัยรุ่นจึงส่งผลให้เด็กมีความสนใจในเพศตรงกันข้าม ต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม พยายามที่จะทำให้ตนเองเป็นที่สนใจ เริ่มรักผู้อื่นแบบคนรัก และต้องการความรักจากคนที่ตนเองชอบพอ

ทฤษฎีพัฒนาการทางจิต-สังคมของอีริก อีริกสัน
(Erik Erikson's Psychosocial Development Theory)

ลำดับขั้นพัฒนาการ 8 ขั้น

1. ขั้นไว้วางใจกับไม่ไว้วางใจ
2. ขั้นความเป็นตัวของตัวเองกับความสงสัยไม่แน่ใจในตนเอง
3. ขั้นความคิดริเริ่มกับความรู้สึกลึกซึ้ง
4. ขั้นขยันหมั่นเพียรกับความรู้สึกลด้อย
5. ขั้นมีเอกลักษณ์ของตนเองกับสับสนในบทบาท
6. ขั้นความผูกพันใกล้ชิดกับความรู้สึกโดดเดี่ยว อ้างว้าง
7. ขั้นการทำประโยชน์ให้สังคมกับการคิดถึงแต่ตนเอง
8. ขั้นความรู้สึกลึกซึ้งมั่นคงสมบูรณ์กับความสิ้นหวัง

**ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์
(Piaget' Cognitive Development Theory)**

เพียเจท์ เชื่อว่าพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของบุคคลเป็นผลมาจาก
จากการที่บุคคลได้มีการปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง และเมื่อ
บุคคลปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมก็จะเกิดแนวโน้มตามธรรมชาติที่จะมี
การจัดระบบ (Organization) และการปรับตัว (Adaptation) เพื่อให้อยู่
ในภาวะสมดุล นำไปสู่การพัฒนาสติปัญญาและความคิดของบุคคลนั่นเอง

ลำดับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์

1

ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor Stage)

2

ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational Thought)

3

ขั้นการคิดอย่างมีเหตุผลเชิงรูปธรรม (Concrete Operation Stage)

4

ขั้นการคิดอย่างมีเหตุผลเชิงนามธรรม (Formal Operation Stage)

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก
(Kohlberg's Moral Development Theory)

พัฒนาการทางจริยธรรม คือ การปรับตัวของบุคคล เพื่อให้เข้าสู่สังคม
ได้อย่างมีความสุข รู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง รู้ว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควร
ทำ ควรแสดงออกต่อผู้อื่น หรือ ไม่ควรแสดงออกต่อผู้อื่น

โคลเบอร์กเชื่อว่าพัฒนาการทางสติปัญญา นั้นเป็นรากฐานของพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล

- จริยธรรมหรือความเข้าใจเกี่ยวกับความถูก-ผิด เกิดจากการคิดไตร่ตรองตามเหตุผลของแต่ละบุคคล และการคิดไตร่ตรองตามเหตุและผลนั้นต้องอาศัยพัฒนาการทางสติปัญญา

- จริยธรรมพัฒนาเป็นขั้น ๆ จากขั้นต่ำกว่าขึ้นไปสู่ขั้นสูงกว่าตามลำดับอย่างแน่นอน ตายตัว ไม่มีการข้ามขั้น ย้อนกลับ หรือสลับขั้น บุคคลจะเติบโตในสังคมใดหรือนับถือศาสนาใด ย่อมมีลำดับขั้นการพัฒนาของจริยธรรมที่เหมือนกัน

พัฒนาการทางจริยธรรมแบ่งเป็น 3 ระดับ 6 ชั้น

1. ระดับก่อนเกณฑ์สังคม (PRECONVENTIONAL LEVEL)

ชั้นที่ 1 การลงโทษและการเชื่อฟัง

ชั้นที่ 2 กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน

2. ระดับตามกฎเกณฑ์สังคม (CONVENTIONAL LEVEL)

ชั้นที่ 3 การทำตามคาดหวังและการยอมรับของสังคม

ชั้นที่ 4 การยึดกฎและระเบียบของสังคม

3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม (POSTCONVENTIONAL LEVEL)

ชั้นที่ 5 การทำตามสัญญาหรือสัญญาสังคม

ชั้นที่ 6 คุณธรรมสากล

สรุป

ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพช่วยให้เราเข้าใจว่า บุคลิกภาพของมนุษย์ไม่ได้เกิดขึ้นลอย ๆ แต่ค่อย ๆ พัฒนาผ่านประสบการณ์ ความสัมพันธ์ และบริบทของชีวิตในแต่ละช่วงวัย ความเข้าใจทฤษฎีเหล่านี้ จะช่วยให้ครูมองผู้เรียนอย่างเข้าใจ เห็นคุณค่าในความแตกต่าง และสามารถส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

Have a
nice day

